

Woordenlijst Van Het Dialect Van Putten: Sn tm Su

Werkgroep Dialect

SNEE

1 sneeuw

2 betekenissen als in ABN

SNEEËN {sneejen} sneeuwen: 't het 'esneet

SNEEG flink, vlot, gewiekst: 'n sneeg wief, 'n sneeg frommes* = een flinke vrouw [vermoedelijk samengetrokken uit: snedig]

SNIEBANK hulpmiddel bij het maken van haksel* [zie haksel* en kortmesien*]

SNIESTEREN plassen = urineren

SNOAMIRREGS 's middags, vooral de late namiddag

SNORREBOT botje uit de varkenspoot, dat doorboord is met een gloeiende spijker of breinaald, waarna het op een bepaalde manier bevestigd wordt aan een touwtje. Door dan aan de uiteinden van het touw te trekken, gaat het botje ronddraaien, waarbij het een snorrend geluid maakt

SNOT dezelfde betekenissen als in ABN; uitdrukking: 'iemand met snot in z'n neus' d.w.z. iemand met verbeelding, iemand die denkt alles goed te weten

SNOTTEREN ('t begin van) huilen; huilerig zeuren, drammen

SOEMERS 's zomers [uit: 's zoemers]

SOLDOATJES oostindische kers (tuinplant)

SOPTON ton waarin (resten) melk, karnemelk, ondermelk enz. gegoten worden om gebruikt te worden voor het voeren van de varkens (meer daarover bij: slobber*)

SPA(DE) [dit woord is zelf in het dialect niet gebruikelijk maar wel het (vermoedelijk daarvan afgeleide) woord 'spoajen'* dat 'spitten' betekent; i.p.v. 'spa(de)' zegt men schup*]

SPANSEREN langs de weg lopen, beetje opschepperig lopen

SPEULEN

1 spelen: "De kiender speulen op 't aarf"

2 spoelen: "Hie speelt de modder van z'n klompen"

SPEUN speen <van dieren> ook mem*; zie ook: lekspeun*

SPIEJEN braken, overgeven

SPIEL spijl [zie bij: heringspiel*] <worst werd ook aan 'spieren' gehangen bij het roken

SPIEND

1 provisiekas , voorraadkast, <etenskast?> [uit het Latijn; ABN: spinde] [vaak tussen de bedsteden op de heerd*, ook wel in de geut*/goot* en in het bakhuus*; in 't bakhuus een losse kast, op de heerd ingebouwd]; gezegde: "De muzen liggen (er) dood veur de spiend" d.w.z. er is daar niets te eten in huis, daar heerst armoede

2 inhoudsmaat voor graan, kleiner dan een half schepel [in deze betekenis ook: SPIENDE] (en daarvan afgeleid:) de oppervlakte die met een spiend graan bezaaid kan worden: 'n spiend land; (zo ook: 'n schepel* land)

SPIENSMANDJE ¼ schepel

SPIENDMUUS schertsend voor een 'klein, mager deerntje', vooral ook als zo'n meisje schuw en teruggetrokken is; zie bij spiend* {'muus = muis}

SPILK in: die koe is spilk d.w.z. is er aan toe gedekt te worden

SPINNEKOP spin, ook overdrachtelijk voor een (klein) pinnig meisje

SPOAJEN spitten (met een spade) [ofschoon dit woord wel van 'spade' afgeleid zal zijn, is 'spa(de)' als dialectwoord niet in het Putters in gebruik; een spade wordt een 'schup' genoemd] <zie ook: blekken* en inscheumen*>

SPOEK

1 spook

2 vogelverschrikker

SPOORKEËLS mensen die aan het spoor werken

SPREKELHOUT

1 vuilboom, in het ABN ook sporkeboom genoemd

2 hout van de vuilboom; wordt gebruikt als bandhout* bij rietdekken en als heringspiel*

SPRIELDERBOS <zie bij Putterbos>

SPRIKJE meestal meervoud: SPRIKJES heel dunne, droge, dorre takjes gebruikt om vuur aan te maken

SPRIKKEN RAPEN sprikjes* bijeengaren

SPRINTEL splinter: "ik het een sprintel oender m'n negel"

SPURRIE gewas, verbouwd om als groenvoer aan de koeien te geven

SPURRIENAPJE schertsende naam voor hoog zwart petje

STAAN "het staot te regenen (ook -ouder?- steet)

STALREPEL <stekrie* en zulhout*>

STAMPMUIS stampot rauwe andijvie (met spekjes) [ook genoemd: stimpstamp*] NB: muis, niet muus

STARFHUUS sterfhuis

STARREPEL uit: stalrepel

START staart; ook in: 'start riejen' bij het schaatsenrijden in een rij achter elkaar, met de ene hand de hand van de rijder voor je en met de andere hand de hand van de rijder achter je vasthoudend, met gelijke slagen rijden; meestal rijders op 'ronde' schaatsen (destijds de gebruikelijke schaatsen voor kunstrijden); zo'n 'start' van 10 of meer deelnemers, rijdend met rustige, zwierige slagen, is 'n prachtig gezicht; "de start umhaolen": als de voorste schaatsers vertragen en de anderen hun snelheid verhogen en een kwartcirkel maken, krijgen de laatste schaatsers een zeer hoge snelheid met vaak vallen als resultaat.

STARTPAN steelpan

STEE plaats: "Je moen 't mar op 'n are stee lègen" "Hie het 'n stee in z'n rug, ... in z'n zie(d) (= zijde)": een pijnlijke plek; "A je hard runnen, kun je 'n stee in je zie(d) kriegen"

STEEG meestal lange landweg als belangrijkste verbinding tussen verschillende gebieden in de gemeente; tot in het midden van de 20ste eeuw waren de meeste nog onverhard; enige namen: Beulekampersteeg, Arlersteeg, Nordersteeg, Kiefveldersteeg

STEERNHELDER zo helder dat er veel sterren zijn te zien: "'t Zal wel hard vriezen vannacht, 't is steernhelder"; [maar: 'ster' is in het Puttens 'ster', meervoud 'steres']

STEKRIE horizontale houten balk aan de boveinden van de stalrepels* waarop de voorkant van de hilt* rust <vergel. stalrepel/starrepel en hild/hilt>

STER ster [meervoud: steres]

STIEK(JE) elastiek(je)

STIEKBROEK directoire; ook: streupbroek*

STIEP houten balk als versterking aangebracht tegen een bargroe* die bij de grond verrot is: "D'r moet 'n stiep bie die roe kommen."

STIEPERS halfhoge mannenschoenen

STIK

1 (zie voor de betekenis de voorbeelden hieronder)

'n stikke bocht: een scherpe bocht

'n stikke trap: een steile trap

'n stikke stoel: een stoel met rechtopstaande rug

- 2 (in:) "Ik bin 't stik vergeten" : toen ik dat had moeten zeggen/doen, heb ik er helemaal niet aan gedacht
- 3 horizontaal verbindingsstuk tussen de poten van een stoel: "Je moeten je schoen niet de heeltied op de stik van die stoel zetten, dan wordt ie veuls te gauw koal." (N.B. schoen is meervoud)
- STIKKEZAK katoenen zakje om boterhammen in mee te nemen b.v. naar school (overblijvers) of naar het werk; door de bovenzoom meestal een bandje of koordje om de opening af te sluiten en om het daaraan te dragen <verg. broodbuul*; stuk* = (dubbele) boterham> <merkwaardige 'klinkerwisseling': stuk/stikkezak>
- STIKOOR, STIKOORTJE (bij)naam voor een soort varken met opstaande oren (de meeste rassen hebben hangende oren)
- STIMPSTAMP stampspot rauwe andijvie (met spekjes) [ook genoemd: stampmuis*]
- STING staan (sting - stung - 'estaon)
- STIP saus, jus
- STOB [meervoud: stobben] stobben rooien; "van stobben krieg je 't drie keer warm: eerst bie 't rooien, dan bie 't klein maken en de leste keer bie 't stoken"
- STOFKEU, STOFVA(A)RKEN handstoffer [heerdkeu*: stoffer met lange steel]
- STOLLAMP staande petroleumlamp
- STOR wi,nderig; 't is stor weer [ook: storrig]
- STRABANT pittig: 't is 'n strabant frommes! [wordt bijna(?) alleen van vrouwen gezegd]
- STREEKSEL hulpmiddel om een zeis van tijd tot tijd te wetten bestaande uit een latje dat over het grootste deel van de lengte aan weerszijden is bedekt met een slijpsteenachtige laag; wordt om en om langs beide flanken van de snijkant van de zeis gestreken; na meerdere keren is deze manier van wetten niet meer afdoende, dan zal men de zeis weer moeten haren, zie bij hoaren*
- STREEKSELEN op een leuke manier, goedmoedig plagende opmerkingen maken
- STREIEN strooien: mest streien
- STREMMEN: "'t strempt in je bek" : van erg zure of bittere etenswaren of dranken
- STREUPBROEK directoire; ook: stiekbroek*
- STREUPER stroper
- STRIEKZWEVELS lucifers

STROENT stront; stroent sloan: de vlaaien* in een weide uiteenslaan, verspreiden

STROOI stro: "Hoal 's 'n bos strooi."

STROOPSTIP saus van warme melk met stroop en een klontje boter o.a. gegeten bij ketelkoek (stip = saus, jus)

STUITER glazen knikker met kleurige strepen binnen in het glas, wat groter dan de knikkers van gebakken klei

STUK: 'n stuk brood = 2 sneden brood op elkaar; ook: 'n snee roggebrood op een snee mik* [vergelijk: stikkezak*]

STUKEN blijven steken: " 't woater blijft in de potheul* stuken"

STUVER stuiver {zo'n 70 jaar geleden rekenden oude mensen prijzen vaak om in stuivers; in plaats van f1,25 zeiden ze dan: 25 stuivers, omdat ze zo beter konden beoordelen of ze de prijs redelijk of te hoog vonden}

SUKELOA chocola: sukelo-eitjes

SUKERBONEN een bepaald soort dikke sperziebonen

SUND zonde in de betekenis van 'jammer': "'t is sund van m'n tied";

"Weet je wat sund is? Botter an je koent smeren en zelf dreug brood eten."

'S WIENTERS 's winters

+++